

UNIVERSITETET I BERGEN

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Arkivkode:

Saksnr.: 2023/2166

Fakultetsstyresak: **33**

Møte: 7. desember 2023

Endringer i fakultetets programbeskrivelse (utfyllende regler) for ph.d.-programmet

Bakgrunnsdokumenter

- [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen](#)
- [Programbeskrivelse for ph.d.-programmet ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet](#)

Saken gjelder

UiB sin reviderte **Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.)** trådte i kraft i november 2022. Noen små tilleggsendringer ble vedtatt i universitetsstyret i juni 2023. Av det følger at programbeskrivelsen (utfyllende regler) for ph.d.-programmet ved MN-fakultetet må endres i tråd med den nye forskriften.

Programbeskrivelsen er et godt verktøy i det daglige arbeidet med forvaltning av ph.d.-utdanningen og det er derfor viktig at den er korrekt i forhold til gjeldende forskrift og samtidig tilpasset lokale forhold ved MN-fakultetet. Den skal være oversiktlig og lett å forstå for både administrativt ansatte, vitenskapelig ansatte og ph.d.-kandidatene. Vi foreslår derfor samtidig noen få språklige endringer, og endrer overskrifter og henvisninger til paragrafer slik at det stemmer overens med forskriften.

Det legges her frem et endringsdokument som viser hvor de nye reglene fra forskriften inngår i programbeskrivelsen ved MN. I programbeskrivelsen er det inkludert en kort beskrivelse av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen. Her er det også kommet noen endringer i 2022 som er blitt innarbeidet i den oppdaterte programbeskrivelsen.

I forbindelse med oppdateringen av programbeskrivelsen benytter programstyret anledningen til å tilføye noen lokale endringer og presiseringer som det har vist seg å være behov for. For disse trenger vi et vedtak i fakultetsstyret. De lokale endringene og presiseringene omhandler (se nærmere beskrivelse i endringsdokumentet):

- Karakterkrav: Mulighet for unntak fra karakterkrav ved opptak til nærings-ph.d.
- Presentasjon av prosjektbeskrivelsen: Det er anbefalt at forskerutdanningsutvalget er representert, men er ikke et krav
- Krav om kompetanse på ph.d.-nivå for sensorer for ph.d.-emner, forskerkurs og spesialpensa
- Instituttens ansvar for kvalitetssikring av pressemeldinger

Programstyret for ph.d.-utdanningen har godkjent disse endringene på møte den 31. oktober 2023.

Vedtak

Fakultetsstyret vedtar de fremlagte endringene i programbeskrivelsen for ph.d.-programmet ved MN-fakultetet med de endringene som kom frem i møtet.

20. november 2023/INSO

Gunn Mangerud
dekan

Vedlegg:

1. Endringsdokument for oppdatering av programbeskrivelsen for ph.d.-programmet ved MN

Endringsdokument

Med henvisning til sidetall i [den gamle programbeskrivelsen](#)

- Formuleringer som er strøket/tatt ut er markert med ~~gjennomstryking~~
- Nye formuleringer er markert med **fet skrift**

Gammel programbeskrivelse	Oppdatert programbeskrivelse	Merknader
<p>Programmets organisering (Side 4)</p> <p>Fakultetets ansvar</p> <p>Fakultetet selv fatter vedtak om opptak til ph.d.-programmet, oppnevning av veiledere, om endelig godkjenning av opplæringsdelen, om tvungen avslutning, oppnevning av bedømmelseskomité, om innlevert avhandling er verdig til å forsvares for ph.d.-graden, retting av formelle feil i avhandlingen og om prøveforelesning og disputas kan godkjennes.</p> <p>Instituttets ansvar</p> <p>Instituttleder, forskerutdanningsutvalget ved instituttet og veiledningskomitéen er ansvarlige for den daglige oppfølging av ph.d.-kandidatene. Målet er å sikre faglig kvalitet, gjennomførbarhet, oppfølging gjennom studiet, og en mest mulig likhet i rammebetingelser uavhengig av veiledningskomité og forskningsgrupper ph.d.-kandidaten er tilknyttet. Institutter fatter vedtak om godkjenning av deler i opplæringsdelen, anbefaler opptak til programmet, godkjenning av prøveforelesning og forslag til bedømmelseskomité</p>	<p>Programmets organisering</p> <p>Fakultetets ansvar</p> <p>Fakultetet selv fatter vedtak om opptak til ph.d.-programmet, oppnevning av veiledere, om endelig godkjenning av opplæringsdelen, om tvungen avslutning, oppnevning av bedømmelseskomité, om innlevert avhandling er verdig til å forsvares for ph.d.-graden, retting av formelle feil i avhandlingen og om prøveforelesning og disputas kan godkjennes.</p> <p>Instituttets ansvar</p> <p>Instituttleder, forskerutdanningsutvalget ved instituttet og veiledningskomitéen er ansvarlige for den daglige oppfølging av ph.d.-kandidatene. Målet er å sikre faglig kvalitet, gjennomførbarhet, oppfølging gjennom studiet, og en mest mulig likhet i rammebetingelser uavhengig av veiledningskomité og forskningsgrupper ph.d.-kandidaten er tilknyttet. Institutter anbefaler opptak til programmet, fatter vedtak om godkjenning av deler i opplæringsdelen og godkjenning av prøveforelesning og forslag til bedømmelseskomité.</p>	<p>I ny forskrift er det ikke lenger en regel at fakultetet selv må godkjenne opplæringsdelen. Fakultetet legger ansvaret for godkjenning av opplæringsdelen til instituttet fordi det er en faglig vurdering.</p>

<p>Karakterkrav (Side 4)</p> <p>Gjennomsnittskarakterene på henholdsvis spesialiseringen i bachelorgraden, emnene i mastergraden samt masteroppgaven må normalt være C eller bedre i norsk karakterkala. Karaktergrense for opptak beregnes normalt som 3,0 (A=5, B=4, C=3, D=2, E=1) for spesialiseringen i bachelorgraden, emnene i mastergraden samt masteroppgaven.</p>	<p>Karakterkrav</p> <p>Gjennomsnittskarakterene på henholdsvis spesialiseringen i bachelorgraden, emnene i mastergraden samt masteroppgaven må normalt være C eller bedre i norsk karakterkala. Karaktergrense for opptak beregnes normalt som 3,0 (A=5, B=4, C=3, D=2, E=1) for spesialiseringen i bachelorgraden, emnene i mastergraden samt masteroppgaven.</p> <p>Det kan gjøres andre vurderinger av karakterkrav for søkere til spesialordninger som for eksempel nærings-ph.d. og offentlig sektor-ph.d.</p>	<p>Forslag til ny regel ved MN:</p> <p>Fakultetet ønsker flere kandidater til nærings-ph.d. Nærings-ph.d. er en støtteordning fra forskningsrådet hvor midlene ikke tildeles på grunnlag av konkurranse, men til prosjekter som fyller kriteriene.</p> <p>Søkere til nærings-ph.d. er ansatt i en bedrift og har ofte eldre gradsutdanninger med gamle karakterkalaer som er vanskelig å sammenligne med dagens utdanninger. Det er derfor ønskelig med mulighet for en mer helhetlig vurdering av søkeren.</p> <p>Dette forutsetter at søkeren fyller opptakskravene ellers og har relevant faglig erfaring som bygger opp under kompetansen for å ta en ph.d.</p>
<p>Krav til innhold i prosjektbeskrivelsen (Side 6)</p> <p>Kandidaten skal ved søknad om opptak presentere prosjektbeskrivelsen for en komité der Forskerutdanningsutvalget ved instituttet er representert med minst én representant.</p>	<p>Krav til innhold i prosjektbeskrivelsen</p> <p>Kandidaten skal ved søknad om opptak presentere prosjektbeskrivelsen for en komité av vitenskapelig ansatte ved instituttet. Det er anbefalt at Forskerutdanningsutvalget ved instituttet er representert. Hensikten er å vurdere om prosjektbeskrivelsen svarer til kravene i punktlisten og om fremdriftsplanen er realistisk.</p>	<p>Endring av regel ved MN</p> <p>Programstyre har vedtatt en ny formulering av regelen for å gjøre ordningen mer fleksibel. Det er likevel vanlig praksis på instituttene at Forskerutdanningsutvalget er representert ved prosjektpresentasjonen.</p>

<p>Vilkår for forlengelse etter finansierings slutt (Side 7)</p> <p>Jf. Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen § 5-3 kan kandidaten søke om å forlenge avtaleperioden på annet grunnlag enn lovfestede permisjoner. Frist for søknad er en (1) måned før utløpet av avtaleperioden.</p> <p>Ved søknaden skal det legges ved en redegjørelse for hva som er fullført og publisert, og hva som gjenstår av ph.d.-arbeidet. Bekreftelse fra veileder og grunnenhet om veiledning i forlengelsesperioden må legges ved søknaden. Søknaden skal behandles av instituttets forskerutdanningsutvalg. Søknaden kan innvilges der instituttet etter en samlet vurdering finner at prosjektet vil kunne gjennomføres i forlengelsesperioden, og at instituttet kan tilby nødvendige veiledningsressurser og infrastruktur. Fakultetet selv må godkjenne forlengelsen, og kan sette ytterligere vilkår.</p>	<p>Vilkår for forlengelse etter finansierings slutt</p> <p>Jf. Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen § 5-3 kan kandidaten søke instituttet om å forlenge avtaleperioden på annet grunnlag enn lovfestede permisjoner. Frist for søknad er to (2) måneder etter utløpet av finansieringsperioden.</p> <p>Ved søknaden skal det legges ved en redegjørelse for hva som er fullført og publisert, og hva som gjenstår av ph.d.-arbeidet. Bekreftelse fra veileder og grunnenhet om veiledning i forlengelsesperioden må legges ved søknaden. Søknaden skal behandles av instituttets forskerutdanningsutvalg og vedtak fattes av instituttet. Søknaden kan innvilges der instituttet etter en samlet vurdering finner at prosjektet vil kunne gjennomføres i forlengelsesperioden, og at instituttet kan tilby nødvendige veiledningsressurser og infrastruktur. Fakultetet selv må godkjenne forlengelsen, og kan sette ytterligere vilkår.</p>	<p>I ny forskrift er det ikke lenger fakultetet selv som skal godkjenne forlengelsen, det er instituttet som behandler søknaden og fatter vedtak.</p> <p>Vi vil også forlenge fristen for søknaden til 2 måneder etter utløpet av finansieringsperioden for å forenkle saksgangen.</p>
<p>Innhold i opplæringsdelen</p> <p>Emner, forskerkurs, spesialpensa, 20-22 studiepoeng (Side 11)</p> <p>...</p>	<p>Innhold i opplæringsdelen</p> <p>Emner, forskerkurs, spesialpensa, 20-22 studiepoeng</p> <p>...</p> <p>Sensor for ph.d.-emner, forskerkurs og spesialpensa skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.</p>	<p>Ny presisering ved MN:</p> <p>Fakultetet får ofte spørsmål om hvilken kompetanse som er påkrevd, og vi legger derfor til denne avklaringen.</p>
<p>Godkjenning av opplæringsdelen (Side 13)</p> <p>Forskerutdanningsutvalget ved instituttet har ansvar for innholdet og godkjenner elementer som skal inngå</p>	<p>Godkjenning av opplæringsdelen</p> <p>Forskerutdanningsutvalget ved instituttet har ansvar for innholdet i opplæringsdelen og godkjenner elementer som skal inngå i opplæringsdelen.</p>	<p>I ny forskrift er det ikke lenger fakultetet selv som godkjenner opplæringsdelen.</p>

<p>i opplæringsdelen. Fakultetet selv fatter vedtak om endelig godkjenning av opplæringsdelen.</p>	<p>Fakultetet selv fatter vedtak om endelig godkjenning av opplæringsdelen.</p>	
<p>Retningslinjer ved artikkelbaserte avhandlinger (Side 15)</p> <p>Artiklene i avhandlingen skal ha et nivå tilsvarende det som kreves for publisering i anerkjente fagtidsskrifter med fagfellevurdering.</p> <p><i>Antall artikler</i></p> <p>Krav til omfanget av avhandlingen må ikke være høyere enn at det er mulig å levere avhandling og fullføre opplæringsdelen med en forskningsinnsats tilsvarende tre årsverk.</p> <p><i>Krav til sammenstilling</i></p> <p>Artikkelbaserte avhandlinger skal knyttes sammen til et hele ved en innledning til arbeidet og med en sammenfatning av de viktigste resultater og konklusjoner. Sammenstillingen skal ikke bare sammenfatte, men også binde sammen, de problemstillinger og konklusjoner som legges frem i delarbeidene i et helhetlig perspektiv, og på den måten dokumentere sammenhengen i avhandlingen. Kandidaten skal være eneforfatter på sammenstillingen.</p>	<p>Retningslinjer ved artikkelbaserte avhandlinger</p> <p>Avhandlingen består av vitenskapelige artikler og en samlet presentasjon av de vitenskapelige resultatene med en inngående og oppdatert sammenstillende diskusjon. Artiklene i avhandlingen skal ha et nivå tilsvarende det som kreves for publisering i anerkjente fagtidsskrifter med fagfellevurdering.</p> <p><i>Antall artikler</i></p> <p>Krav til omfanget av avhandlingen og antall artikler må ikke være høyere enn at det er mulig å levere avhandling og fullføre opplæringsdelen med en forskningsinnsats tilsvarende tre årsverk.</p> <p><i>Krav til sammenstilling</i></p> <p><i>(Nytt forslag til tekst hentet fra MedFak)</i></p> <p>En artikkelbasert avhandling skal i tillegg til vitenskapelige artikler inneholde en samlet presentasjon av de vitenskapelige resultatene med en inngående og oppdatert sammenstillende diskusjon. Denne sammenstillingen skal være et vitenskapelig dokument der kandidaten har mulighet for å utdype, kritisere og eventuelt korrigere aspekter i artiklene. Den skal vise vitenskapelig oversikt og modenhet, samt kandidatens evne til å penetrere spesialiserte vitenskapelige problemstillinger.</p> <p>Kandidaten skal være eneforfatter på sammenstillingen.</p>	<p>Ny formulering ved MN:</p> <p>Fakultetet har fått flere tilbakemeldinger fra instituttene om at denne paragrafen i MN sin programbeskrivelse ikke er klar nok formulert.</p>

<p>Språk i avhandlingen (Side 15)</p> <p><i>Til § 10-4 Språk</i></p> <p>Avhandlingen skal være skrevet på engelsk eller norsk.</p>	<p>Språk i avhandlingen</p> <p><i>Til § 10-4 Språk</i></p> <p>Avhandlingen skal være skrevet på engelsk eller norsk. Avhandlingen skal inneholde et sammendrag på engelsk og på norsk.</p>	<p>Ny regel i ny forskrift</p>
<p>Sammensetning av bedømmelseskomité (Side 17)</p> <p>Bedømmelseskomiteen skal bestå av minst tre medlemmer, hvorav en intern komitéleder og to eksterne likestilte opponenter. Intern komitéleder skal normalt være tilsatt ved instituttet. Komiteen skal normalt ha minst ett medlem fra en utenlandsk institusjon og skal normalt ha begge kjønn representert. Se <i>Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen §11-2</i> for ytterligere krav til sammensetting.</p> <p>Alle medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse. Dette må dokumenteres hvis det ikke framkommer av vedkommendes tittel. For medlemmer som ikke har forskning som hovedbeskjeftigelse, er det et krav at det skal dokumenteres pågående vitenskapelig aktivitet.</p>	<p>Sammensetning av bedømmelseskomité</p> <p>Bedømmelseskomiteen skal bestå av minst tre medlemmer, hvorav en intern komitéleder og to eksterne likestilte opponenter. Intern komitéleder skal normalt være tilsatt ved instituttet. Komiteen skal normalt ha minst ett medlem fra en utenlandsk institusjon og skal normalt ha begge kjønn representert blant opponentene. Se <i>Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen §11-2</i> for ytterligere krav til sammensetting.</p> <p>Alle medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse. Dette må dokumenteres hvis det ikke framkommer av vedkommendes tittel. For medlemmer som ikke har forskning som hovedbeskjeftigelse, er det et krav at det skal dokumenteres pågående vitenskapelig aktivitet.</p> <p>Dersom kriteriene for sammensetning av komiteen fravikes, skal instituttet begrunne dette særskilt. Begrunnelsen må godkjennes av fakultetet.</p>	<p>I ny forskrift er det krav om at begge kjønn er representert blant opponentene.</p>

<p>Fakultetets behandling av innstillingen (Side 18) <i>Til § 12 Fakultetets behandling av bedømmelseskomiteens innstilling</i></p> <p>Bedømmelseskomitéens innstilling med eventuelle merknader behandles av fakultetets forskerutdanningsutvalg. Dekan kan godkjenne en komitéinnstilling når den enstemmig konkluderer med at ph.d.-kandidaten gis adgang til å disputere.</p>	<p>Fakultetets behandling av innstillingen <i>Til § 12 Fakultetets behandling av bedømmelseskomiteens innstilling</i></p> <p>På grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling fatter fakultetet selv vedtak om hvorvidt en ph.d.-avhandling er verdig til å forsvares. Dekan kan godkjenne en komitéinnstilling når den enstemmig konkluderer med at ph.d.-kandidaten gis adgang til å disputere.</p>	<p>Ifølge den nye forskriften er det fakultetet selv som må godkjenne innstillingen før den sendes til kandidaten.</p> <p>Her må vi lage enkle rutiner. Det viktigste er at Forskerutdanningsutvalget eller FU-leder kvalitetssikrer innstillingen. Da er det kun en formell godkjenning fra fakultetet selv.</p>
<p>Pressemelding (Side 18)</p> <p>Minimum 3 uker før disputas skal ph.d.-kandidaten i samråd med veileder utforme og levere en pressemelding på norsk. Pressemeldingen skal utformes i samsvar med gjeldende mal, og sendes til fakultetet. Fakultetet har ansvar for at pressemeldingen blir publisert senest to uker før disputasen finner sted.</p>	<p>Pressemelding</p> <p>Senest 3 uker før disputas skal ph.d.-kandidaten i samråd med veileder utforme og levere en pressemelding på norsk. Pressemeldingen skal utformes i samsvar med gjeldende mal og innholdet kvalitetssikres ved instituttet, før den sendes til fakultetet. Fakultetet har ansvar for at pressemeldingen blir publisert senest to uker før disputasen finner sted.</p> <p>Kandidaten kan etter forespørsel også levere en pressemelding på engelsk.</p>	<p>Forslag til ny regel ved MN:</p> <p>Før pressemeldingen sendes til fakultetet, må instituttet kvalitetssikre innholdet. Pressemeldingen er viktig informasjon ut i verden om instituttets forskning.</p> <p>UB kan være behjelpelig med skriving av pressemeldingen</p> <p>Her må vi lage enkle rutiner.</p>
<p>Prøveforelesning (Side 19) <i>Til §14-1 Prøveforelesning</i></p> <p>Prøveforelesningen skal holdes etter innlevering av avhandlingen, og skal normalt avholdes senest 3 uker før disputas.</p> <p>Prøveforelesningen arrangeres av instituttet. Instituttleder eller den denne bemyndiger oppnevner en egen komité til å bedømme prøveforelesningen. Komitéen for prøveforelesningen skal bestå av minst</p>	<p>Prøveforelesning <i>Til §15-2 Prøveforelesning</i></p> <p>Prøveforelesningen skal gjennomføres etter innlevering av avhandlingen, og skal som hovedregel avholdes senest 3 uker før disputas.</p> <p>Prøveforelesningen arrangeres av instituttet. Instituttleder eller den denne bemyndiger oppnevner en egen komité til å bedømme prøveforelesningen. Komitéen for prøveforelesningen skal bestå av minst</p>	<p>Det er fakultetets sterke anbefaling at prøveforelesning holdes senest 3 uker før disputasen. I tilfelle prøveforelesningen ikke blir godkjent er det da fortsatt mulighet for å ta den en gang til uten å måtte avlyse disputas.</p> <p>Det er likevel opp til instituttene selv å planlegge annerledes, for eksempel å ha prøveforelesning på samme dag som disputasen.</p>

<p>tre medlemmer, og kan ha samme leder som avhandlingens bedømmelseskomité. Alle medlemmene kan være ansatt ved UiB. Alle medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.</p>	<p>tre medlemmer og normalt skal begge kjønn være representert. Komitéen kan ha samme leder som avhandlingens bedømmelseskomité. Alle komitémedlemmene kan være ansatt ved UiB. Alle medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.</p>	<p>I ny forskrift er det krav om at begge kjønn er representert blant komitémedlemmene.</p>
<p>Resultatet av disputasen (Side 21)</p> <p>Etter at disputasen er avsluttet, signerer bedømmelseskomitéen en innberetning på særskilt skjema. Innberetningen skal leveres til instituttet.</p> <p>Dersom disputasen ikke godkjennes skal innstillingen begrunnes.</p>	<p>Resultatet av disputasen</p> <p>Til §15-3 Disputas</p> <p>Etter at disputasen er avsluttet, signerer bedømmelseskomitéen en innberetning på særskilt skjema (Final report). Til slutt signerer disputasleder som en godkjenning av disputas. Innberetningen skal leveres til instituttet.</p> <p>Dersom disputasen ikke godkjennes skal innstillingen begrunnes.</p>	<p>I forskriften: «Fakultetet selv fatter vedtak om godkjenning av disputas på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling.</p> <p>... Disputasen skal være godkjent før vitnemål kan tildeles.»</p> <p>Dette vedtaket om godkjenning av disputas var tidligere dokumentert gjennom «custosbrevet» med dekanens signatur. Etter innføring av digitalt vitnemål som blir signert av dekan, er det ikke lenger nødvendig med custosbrev. Likevel må fakultetet selv godkjenne disputasen, noe som vi ikke har fulgt opp ved fakultetet.</p> <p>Disputaslederens signatur på «Final report» etter at komiteen har godkjent disputas anser vi som den enkleste løsningen.</p>

<p>Kvalitetssikring (Side 21) Evalueringsordning for ph.d.-programmet</p>	<p>Kvalitetssystem Evalueringsordning for ph.d.-programmet</p>	<p>Presisering ved MN: Begrepet «Kvalitetssystem» omfatter både kvalitetssikring, kvalitetskontroll og kvalitetsutvikling.</p>
<p>Evaluering av rammene for opplæringsdelen og emneporteføljen (Side 21) Programstyret for ph.d.-programmet vurderer årlig rammene for opplæringsdelen, omfanget av emneporteføljen og behovet for å endre rammene, opprette eller nedlegge emner.</p>	<p>Evaluering av rammene for opplæringsdelen og emneporteføljen Programstyret for ph.d.-programmet vurderer hvert tredje år rammene for opplæringsdelen, omfanget av emneporteføljen og behovet for å endre rammene, opprette eller nedlegge emner.</p>	<p>I UiB sitt kvalitetssystem skal dette evalueres hvert tredje år.</p>
<p>Medarbeider- og oppfølgingssamtaler (Side 21) <i>(ingen tekst)</i></p>	<p>Medarbeider- og oppfølgingssamtaler Alle ph.d.-kandidater som er ansatt ved UiB skal ha en årlig medarbeidersamtale i tråd med UiB sin ansatthåndbok. Alle ph.d.-kandidater som ikke har et arbeidsforhold ved UiB skal få et tilbud om en årlig oppfølgingssamtale. Oppfølgingssamtalen skal være en arena for diskusjon av kandidatens faglige arbeidssituasjon i den kommende perioden. Ansvar for å gjennomføre oppfølgingssamtalen ligger hos den faglige ledelsen ved instituttet.</p>	<p>Medarbeider- og oppfølgingssamtaler ble lagt til UiBs kvalitetssystem februar 2022. Det foreslås å tilføye et avsnitt om det i programbeskrivelsen.</p>